

Světové dědictví UNESCO VLKOLÍNEC

Lumír Pecold, Vladimír Tkáč

Internet Geographic Magazine
www.ingema.net

© Ppress – veškeré texty, fotografie, obrázky, mapy a pod. jsou chráněny autorskými právy jednotlivých autorů a vydavatelství Ppress. Je výslovně zakázáno jejich jakékoli šíření, publikování či dokonce prodej za úplatu.

Slovensko

VLKOLÍNEC

STŘEDNÍ SLOVENSKO

3

SK

Památková rezervace lidové architektury
Vlkolínec byla zahrnuta do světového seznamu
World Heritage UNESCO v roce 1993.

Malá osada v těžko přístupném terénu měla v 16. století jen čtyři usedlosti, v 19. století zde žilo 400 vesničanů, ale nyní je to již jen 29 stálých obyvatel. Soubor dřevěnic ve vesnici narušují pouze dvě zděné stavby – obchod a škola.

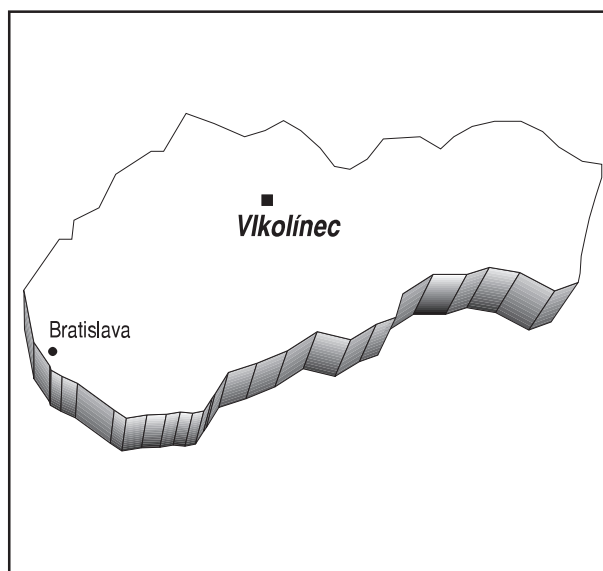
Cílem vedení obce je vybudovat »Živý Vlkolínec«, jakousi rezervaci lidové architektury se zachovalým původním koloritem života na vesnici ve slovenských horách.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1376. Podle této listiny patří zeměpanské městečko Ružomberok i se svými vesničkami Vlkolínec, Ludrová, Černová a Biely Potok pod panství hradu Likava.

V 16. století zde hospodařily čtyři usedlosti, koncem 18. století to bylo 250 obyvatel a v polovině 19. století již 400 vesničanů. Za druhé světové války část obce vyhořela, přesto se zachovalo 45 objektů lidové architektury.

V roce 1977 byla obec vyhlášena památkovou rezervací.

Název obce připomíná výskyt vlků ve zdejší oblasti a povinnost obyvatel chránit před nimi blízké město i hrad.

Vesnice Vlkolínec se nachází jižně od města Ružomberok a západně od obce Biely potok.

Unikátní, v původní a přirozené formě zachovalý komplex lidové architektury tvoří harmonický celek s přírodním prostředím. Leží ve svahu na úpatí kopce Sidorovo v těžko přístupném horském terénu a v nadmořské výšce 718 m.

Čtyřicet pět původních dřevěných chalup, dva zděné objekty a několik hospodářských staveb je rozmístěno kolem poto-

SK3/1

ka tekoucího středem obce. Domy jsou postavené po stranách potoka v asi dvě stě metrů širokém pásu. Jsou to roubené, tříprostorové chalupy kryté šindelovou sedlovou střechou se štítý, kabřincem a podlomenicemi. Ze 45 chalup je 19 užíváno k trvalému bydlení, 25 pro rekreační účely a jedna, v jižním výběžku obce, je muzeem s původním vybavením. Obytné domy doplňuje řada hospodářských staveb jako jsou stodoly, stáje, ovčiny, sýpky, seníky a kůlny.

Areálu vesnice dominuje dřevěná zvonice z roku 1770, umístěná v dolní části obce. V jejím sousedství je informační středisko. Srubová konstrukce zvonice stojí na kamenném základu a je kryta šindelovou střechou. Zajímavá je i nedaleká rumpálová studna se sedlovou střechou, která má hloubku asi 13 metrů.

Zděný kostelík Navštívení Panny Marie stojí na jihovýchodním konci obce. Byl postaven roku 1875 v barokně klasicistním slohu. V jeho těsné blízkosti se nachází obecní hřbitov s historickými litinovými i kamennými kříži.

MÚZEUM ROLNÍCKÝ DOM

Čtvrtý dům po levé západní straně vesnice je přeměněn na muzeum.

Jde o přízemní srubový dům na kamenné podezdívce, postavený ze dřeva, tak jako i ostatní domy ve vesnici. O volbě stavebního materiálu rozhodovalo přírodní prostředí. Jsou jím kámen, hlína a především dřevo. Etnograficky patří tato architektura k typu středoslovenských dřevěných sídel. Ta vznikala nejen pod vlivem přírodního prostředí, ale poznamenaná

byla i tak zvanou valašskou kolonizací v 15. a 16. století.

Ve zpřístupněném rolnickém domě je zachováno původní vybavení. Většina rolnických domů má podobnou skladbu interiéru – pokoj, předsíň a komoru.

Část předsíně tvoří černá kuchyně s otevřeným ohništěm. Z jedné strany předsíně se vstupovalo do komory a z druhé do jízdby. Podél stěny místnosti jsou postele, na stěnách poličky na hrníčky nebo talíře. Dále ještě stůl, židle, lavice a dřevěná truhla na odkládání šatstva. Součástí je zrcadlo a sošky Panny Marie nebo Všech svatých. Komora sloužila k úschově potravin, případně náradí.

Vlkolínek je jediný původně zachovalý a neporušený vesnický soubor na Slovensku.

Vybrané objekty umístěné v blízkém městě Ružomberku mimo lokalitu UNESCO

LIPTOVSKÉ MÚZEUM

Liptovské muzeum vzniklo v roce 1912 jako muzeum Liptovské muzejní společnosti. Navázalo na tradici soukromého muzea bratří Kurtiů, otevřeného v letech 1888–1898. Sídlilo nejprve v budově bývalé fary, v roce 1921 převzalo sbírky město a muzeum získalo současný název. V roce 1935–1937 byla pro ně postavena současná výstavná budova uprostřed města.

Jde o reprezentativní dvoupatrovou modernistickou budovu postavenou podle návrhu architekta V. Donnera.

V objektu jsou instalovány expozice přírody, archeologie, historie, etnografie, dějin výroby papíru a celulózy.

Obraz neživé přírody je podán vývoje. Geologickou strukturu regionu dokumentují minerály, horniny a ukázky zkamenělin. Zdejší paleontologická sbírka patří mezi nejbohatší kolekce zkamenělin na Slovensku.

Etnografická expozice »Z Liptovské dědiny« představuje zaměstnání a způsob života obyvatel liptovských vesnic.

Zajímavý je také soubor lidových oděvů z Revúcké doliny a ze Sliače.

Expozice vývoje výroby papíru a celulózy na Slovensku poskytuje přehled o vývoji papírenství od vzniku prvních ručních papíren až po dnešní strojní výrobu.

Zvláštností prohlídky muzea je expozice faráře a klerofašisty Andreje Hlinky. Dokumentuje jeho život a dílo. Jsou v ní vystaveny dobové fotografie, osobní předměty, portréty a pod.

GALÉRIA LUDOVÍTA FULLU, SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA

V Ružomberku se narodil slovenský malíř a grafik, jeden ze zakladatelů moderního slovenského malířství Ludovít Fulla (1902–1980). Výstavba účelové budovy galerie se uskutečnila v letech 1966–1969.

V expozici je podán přehled o malířském díle Ludovíta Fully.

V přízemí jsou instalovány Fullovy grafiky, tapiserie, kresby, akvarely, ilustrace a práce užitého umění, v prvním poschodí pak malířská díla. Zpřístupněn je i jeho ateliér a pracovna.

V letech 1966 a 1977 daroval L. Fulla státu rozsáhlou sbírku svých děl, z nichž většina je zpřístupněna v galerii. Galerie spravuje také rodinnou hrobku na ružomberkém hřbitově.

Vlkolínec

1. Směr Ružomberok a rekreační oblast Malinné.
2. Směr Trienská dolina a silnice z Ružomberka do Banské Bystrice.
3. Muzeum – Roľnícky dom.
4. Studna.
5. Zvonice.
6. Kostel Navštívení Panny Marie.
7. Hasičská zbrojnica.
8. Obchod.

INFO

MÚZEUM ROLNÍCKY DOM

Adresa: 034 03 Ružomberok – Vlkolíneč

Telefon: 0848/22 200

Otevřeno: Červenec až září 9–18 hodin,
jindy po předchozím požádání
v Liptovském muzeu v Ružomberku.
Samotná vesnice je volně přístupná.
Lidové chalupy jsou ovšem většinou
stále obývány a patří soukromým
osobám.

**Vybrané objekty umístěné v blízkém
městě Ružomberku mimo lokalitu
UNESCO**

LIPTOVSKÉ MÚZEUM

Adresa: 034 50 Ružomberok,
námestie Š. N. Hyroša

Telefon: 0848/22 468

Otevřeno: Červenec a srpen, pondělí až
pátek 8–17, sobota a neděle 9–17;
ostatní měsíce pondělí až pátek 8–16,
sobota a neděle 9–13 hodin.

GALÉRIA LUDOVÍTA FULLU, SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA

Adresa: 034 00 Ružomberok,
Makovického 1/1594

Telefon: 0848/24 868

Otevřeno: Úterý až neděle 10–17 hodin.

Umístění: V centru města, nedaleko
Liptovského múzea.

Poznámky

SK3/I